

Oikeusministeriö

PI 25

00023 VALTIONEUVOSTO

LAUSUNTO

10.10.
Ole 32/41/2002
Ole 028.00/2002
Lau

Asia: Lausuntopyyntöne 21.7.2003 / OM32/41/2002

Lausunto ihmiskauppatyöryhmän osamietinnöstä Ihmiskauppa, paritus ja prostituutio

Ihmiskauppatyöryhmän tehtävä oli kaksivaiheinen. Ensimmäisessä vaiheessa työryhmän tuli valmistella kansainvälisten velvoitteiden perusteella ihmiskauppaa koskevat rangaistussäännökset. Paritusta ja seksuaalipalvelujen ostamista nuorelta koskevaan sääntelyyn oli valmisteltava Suomen kansainvälisten velvoitteiden edellyttämät muutokset. Samalla tuli valmistella uusi rangaistussäännös parituksen törkeästä tekemuodosta ja selvittää muutkin paritusta koskevan rangaistussäännöksen ja pakkokeinoja koskevien säännösten muutostarpeet.

Lisäksi työryhmän tuli selvittää, onko tarpeen säätää seksuaalipalvelujen ostaminen rangaistavaksi teoksi. Työryhmän piti selvityksessään ottaa huomioon muiden maiden kokemukset ja kansainvälinen kehitys sekä järjestyslaki huomioon ottaen arvioida tarvetta laajentaa ihmisarvoa loukkaavan seksuaalipalvelujen tarjonnan rangaistavuutta.

Esityksen mukaan rikoslakia muutettaisiin niin, että muutoksella parannettaisiin mahdollisuuksia torjua ihmiskauppaa, paritusta ja prostituutiota. Muutokset ovat tarpeellisia toisaalta Suomen kansainvälisten velvoitteiden täytäntöön panemiseksi ja toisaalta kansallisten muutostarpeiden vuoksi.

Naisjärjestöjen Keskusliitto kannattaa työryhmän esitystä, jossa rikoslain 20 lukuun lisättäisiin seksuaalipalvelujen ostamista koskeva rangaistussäännös. Muutoksena kuitenkin esitetään, että terminä tulisi olla seksin ostaminen. Seksien ostaminen ei ole palveluiden ostamista, vaan se on naisen riistoa ja naisen heikomman yhteiskunnallisen aseman hyväksikäyttöä.

Prostituutiotoimintaan yleensä ajaututaan jo valmiiksi heikomman sosiaalisen aseman seurauksena. Tältä osin seksin ostamisen kriminalisointia voidaan perustella prostituoitujen suojelunäkökohdilla. Prostituoitujen ovat erittäin alttiita asiakkaan ja parittajan taholta tulevalle väkivallalle. British Medical Journal on selvittänyt, että 93 prosentilla ulko- ja sisätiloissa työskentelevillä prostituoituista oli kokemuksia väkivaltaisista asiakkaista ja heistä 58 prosentilla näitä kokemuksia oli viiden viimeisen kuukauden ajalta. Näin ollen seksin ostamisen yleisellä kriminalisoinnilla suojattaisiin ihmisen sekä fyysistä että psyykkistä koskemattomuutta.

Eriävä mielipide 1 pyrkii rajoittamaan rangaistussäännöksen vain tapauksiin, joissa myyjä on parituksen tai ihmiskaupan uhri. On mahdollonta ajatella, että seksin ostajat kyselisivät, miten prostituoitu tähän on ajautunut, ja pystyisivät päättämään, onko kyseessä parituksen tai ihmiskaupan uhri. Asia ei useita varmasti kiinnostakaan. Tämä pykälä tekisi tyhjäksi kiellon yleisestäävyyden. Se ei ota myöskään huomioon edellä esitettyjä olosuhteita, josta johtuen seksin ostaminen ei ole taloudellinen transaktio, joka perustuu sopimukseen.

Eriävä mielipide 2 ehdottaa, että jos ostaminen kriminalisoidaan, niin myyminenkin tulisi kriminalisoida. Tällöin seksin ostamista ja myymistä tarkastellaan ottamatta huomioon todellisuutta, jossa nämä ilmiöt tapahtuvat. Se, että nainen on vallitsevista olosuhteista - henkilökohtaisista, sosiaalisista ja taloudellisista syistä johtuen - pakotettu elämään tilanteessa, jossa seksin myyminen on ainoa mahdollinen keino rahan ansaitsemiseksi, on vakava ongelma, ei rikos. Se, että laki rankaisisi yksilöä joutumisesta taloudelliseen, sosiaaliseen ja henkilökohtaiseen terveydelliseen ja henkiseen ahdinkoon, on vastoin kansallisia ja kansainvälisiä oikeusperiaatteita. On myös pelättävissä, että seksin myymisen kriminalisointi käytännössä johtaisi siihen, että vain yksinkertaisimmin selvittävä myyminen tutkittaisiin ja rangaistaisiin, kun enemmän esitutkintatyötä vaativa seksin ostamisen selvittäminen jäisi syrjään. Lopputuloksena saattaisi olla, kuten monien maiden kokemukset osoittavat, että rikosoikeudelliset toimenpiteet kohdistettaisiin lähes aina pelkästään seksin myyjään.

Työryhmän tuli laatia ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon. Työryhmä ehdottaa, että kahdesta ehdotuksesta tehdään yksi hallituksen esitys toimikunnan määräajan päätyttyä 31.12.2003. Naisjärjestöjen Keskusliitto ei näe estettä tehdä pikaisesti hallituksen esitys koskien rikoslain 20 luvun uudistuksia: seksin ostamisen kriminalisointi sekä seksin ostaminen nuorelta henkilöltä koskeva rangaistussäännöksen muuttaminen sekä lisätä lukuun uusi rangaistussäännös törkeä parittaminen. Näiden lakiehdotusten kiireelliseen esittämiseen olisi painavia syitä mm. seksin ostamisen kysynnän vähentäminen, ihmiskauppa ja paritusrikollisuuteen vaikuttaminen sekä heikommassa asemassa olevan, prostituoidun suojelu. Seksien ostamisen kriminalisoinnilla on heti vaikutuksia ihmiskaupan sekä Suomeen suuntautuvan seksiturismin ehkäisemisessä.

Pakkokeinolain muuttamista niin, että telekuuntelu olisi mahdollista, jos kysymyksessä on törkeä paritus, tulisi jo tässä yhteydessä ehdottaa hallituksen esityksessä edellä mainittujen lisäksi. Nämä toimenpiteet ovat kiireellisiä, jotta naisten ihmisoikeudet Suomessa toteutuisivat paremmin.

Naisjärjestöjen Keskusliitto edellyttää, että hallitus osoittaa sosiaali- ja poliisiviranomaisille tarvittavat resurssit lain toimeenpanoon myös käytännössä.

Helsingissä 9.10.2003

Naisjärjestöjen Keskusliitto –
Kvinnoorganisationernas Centralförbund ry

Leena Linnainmaa
Varapuheenjohtaja

Leena Ruusuvuori
Pääsihteeri